

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Katowicach

LKA.410.011.01.2019

Pani
Elżbieta Machura
Śląski Wojewódzki Inspektor
Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach
ul. Grabowa 1A, 40-172 Katowice

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/086 System bezpieczeństwa obrotu środkami ochrony roślin

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Wojewódzki Inspektor Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Elżbieta Machura, Śląski Wojewódzki Inspektor Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach ² , od 1 kwietnia 2007 r. do nadal.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Przygotowanie organizacyjne do wykonywania zadań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa wprowadzania środków ochrony roślin³ do obrotu i nadzoru nad ich stosowaniem. 2. Realizacja zadań mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa wprowadzania ŚOR do obrotu i nadzoru nad ich stosowaniem. 3. Skuteczność systemu bezpieczeństwa wprowadzania ŚOR do obrotu i nadzoru nad ich stosowaniem. 4. Działania informacyjne, promocyjne, edukacyjne w zakresie bezpieczeństwa obrotu i stosowania ŚOR.
Okres objęty kontrolą	2016-2018 z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed lub po tym okresie
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	1. Bogusława Pala, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/104/2019 z 10 kwietnia 2019 r. 2. Beata Olejnik, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKA/103/2019 z 10 kwietnia 2019 r.

(akta kontroli str.1-4)

¹ Dalej WIORiN.

² Dalej Wojewódzka Inspektor.

³ Dalej ŚOR.

⁴ Dz. U. z 2019 r. poz. 489, dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Organizacja WIORiN zapewniała realizację zadań w zakresie bezpieczeństwa wprowadzania do obrotu i nadzoru nad stosowaniem ŚOR. Zadania z zakresu ŚOR określono w Statucie WIORiN i Regulaminie organizacyjnym. W strukturze organizacyjnej wyodrębniono Dział Ochrony Roślin i Techniki oraz oddziały terenowe, a pracownikom zajmującym się ŚOR przypisano zadania w tym zakresie. Osoby przeprowadzające kontrole oraz pobór prób ŚOR i pozostałości ŚOR w płodach rolnych posiadały dostęp do sprzętu, pojazdów oraz zostały wyposażone w obuwie i odzież ochroną. W badanym okresie WIORiN zgodnie z planem przeprowadzał kontrole w poszczególnych obszarach stosowania ŚOR. Również zgodnie z planem (co do ilości i rodzajów) dokonywał poboru próbek poszczególnych typów ŚOR. Terminowo i rzetelnie sporządzał i przekazywał sprawozdania z realizacji działań, zawierające szczegółowe informacje z obszarów dotyczących czynności podjętych w zakresie ŚOR. Bez zbędnej zwłoki prowadził i uzupełniał dane w rejestrze przedsiębiorców wykonujących działalność w zakresie wprowadzania do obrotu lub konfekcjonowania ŚOR, udostępnianym na stronie internetowej, oraz przeprowadzał postępowania w sprawie podejrzenia niewłaściwego zastosowania ŚOR, które wszczynano w oparciu o wnioski nadsyłane przez osoby fizyczne. Za naruszenie art. 75 i 76 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o środkach ochrony roślin⁶ WIORiN nakładał opłaty sankcyjne oraz mandaty karne. Z przyczyn niezależnych od WIORiN nie wycofano z obrotu płodów rolnych z przekroczonym NDP, co spowodowane było przede wszystkim długim czasem oczekiwania na wyniki badań laboratoryjnych.

Prowadził również działania informacyjne, promocyjne i edukacyjne w zakresie bezpieczeństwa wprowadzania do obrotu i stosowania ŚOR. Działania te realizował w ramach własnego budżetu.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁷ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przygotowanie organizacyjne do wykonywania zadań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa wprowadzania środków ochrony roślin do obrotu i nadzoru nad ich stosowaniem

Opis stanu faktycznego

1. Organizację pracy WIORiN regulowały Statut Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach⁸ oraz Regulamin Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach⁹.

Zgodnie z obowiązującym Statutem do zadań WIORiN należało m.in. prowadzenie zadań związanych z nadzorem nad obrotem i stosowaniem ŚOR, w tym kontrolowaniem jakości ŚOR dopuszczonych do obrotu, prawidłowości ich

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną, jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dalej *ustawa o ŚOR*.

⁷ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana, jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁸ Przyjęty zarządzeniem Wojewody Śląskiego Nr 353/10 z dnia 30 czerwca 2010 r. w sprawie nadania Statutu Wojewódzkiemu Inspektoratowi Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Katowicach, *dalej Statut*.

⁹ Zatwierdzony przez Wojewodę Śląskiego 14 lutego 2011 r., a po dokonanych zmianach zatwierdzony w dniu 23 listopada 2016 r.

stosowania oraz nadzór nad podmiotami prowadzącymi ich konfekcjonowanie lub obrót.

Zadania z zakresu wprowadzania ŚOR do obrotu i nadzoru nad ich stosowaniem realizował Dział Ochrony Roślin i Techniki w Inspektoracie oraz 10 oddziałów terenowych w: Bielsku-Białej, Cieszynie, Częstochowie, Gliwicach, Katowicach, Kłobucku, Lublińcu, Pszczynie, Raciborzu i Zawierciu, do zadań których należał m.in.:

- nadzór nad wprowadzaniem do obrotu ŚOR, konfekcjonowaniem, produkcją, składowaniem i przemieszczaniem ŚOR w zakresie przestrzegania przepisów ustawy o ŚOR,
- nadzór nad prawidłowością wykonywania zabiegów ŚOR w produkcji rolniczej i leśnictwie, w kolejnictwie, na torowiskach, w zieleni miejskiej w zakresie przestrzegania przepisów ustawy o ŚOR,
- nadzór nad wykonywaniem zabiegów ŚOR przy użyciu sprzętu agrolotniczego,
- nadzór nad egzekwowaniem zakazu stosowania ŚOR na terenach placów zabaw, żłobków, przedszkoli, szkół podstawowych, szpitali, stref ochronnych na terenach uzdrowisk,
- nadzór nad potwierdzeniem sprawności technicznej sprzętu przeznaczonego do stosowania ŚOR oraz przeprowadzeniem ustawowych szkoleń w zakresie ŚOR,
- nadzór nad pobieraniem prób roślin i produktów rolnych do analizy pozostałości ŚOR,
- nadzór nad pobieraniem próbek ŚOR znajdujących się w obrocie w celu dokonania kontroli ich jakości,
- nadzór nad zbieraniem danych dotyczących ilości zużytych ŚOR,
- nadzór nad gromadzeniem informacji o zatruciach ludzi i pszczoł ŚOR,
- przygotowywanie materiałów i dokumentów do wydawania decyzji dotyczących m.in.: nakazu wycofania z obrotu ŚOR i materiału siewnego zaprawionego ŚOR, niespełniających ustawowych wymagań; nakazu unieszkodliwiania ŚOR i zaprawionego materiału siewnego; odmowy wpisu do rejestru przedsiębiorców wykonujących działalność w zakresie wprowadzania do obrotu ŚOR lub konfekcjonowania tych środków; wykreślenia z rejestru przedsiębiorców wykonujących działalność w zakresie wprowadzania do obrotu ŚOR lub konfekcjonowania tych środków; zakazu wprowadzania do obrotu produktów rolnych zawierających pozostałości ŚOR; uiszczania opłaty stanowiącej równowartość kosztów przeprowadzania analizy laboratoryjnej ŚOR; zatwierdzania planu zabiegów ŚOR przy użyciu sprzętu agrolotniczego; zakazu wykonania zabiegu z zastosowaniem ŚOR przy użyciu sprzętu agrolotniczego; wstrzymania obrotu ŚOR do czasu zakończenia badań laboratoryjnych; zezwolenia na zastosowanie ŚOR zakwestionowanego, jako stwarzającego zagrożenie dla zdrowia człowieka na terenach ustawowo zabronionych; zakazu wprowadzania do obrotu ŚOR lub stosowania ŚOR lub świadczenia usług doradczych przez osoby nieposiadające ukończonych szkoleń z zakresu ochrony roślin; nałożenia opłaty sankcyjnej za prowadzenie sprzedaży ŚOR bez wymaganego zezwolenia na wprowadzenie do obrotu lub pozwolenia na handel równoległy oraz zaświadczeń o wpisie do rejestru przedsiębiorców/podmiotów prowadzących szkolenia w zakresie ŚOR i zaświadczeń o wpisie do rejestru przedsiębiorców wykonujących działalność w zakresie wprowadzania ŚOR do obrotu lub konfekcjonowania tych środków,
- prowadzenie rejestrów m.in.: przedsiębiorców wykonujących działalność w zakresie wprowadzania ŚOR do obrotu lub konfekcjonowania tych środków,

przedsiębiorców/podmiotów wykonujących działalność w zakresie potwierdzenia sprawności technicznej sprzętu przeznaczonego do stosowania ŚOR,

- współpraca z organami administracji rządowej, zwłaszcza ze służbami sanitarnymi i ochrony środowiska w zakresie likwidacji zagrożeń spowodowanych przez ŚOR, zgodnie z wytycznymi Wojewódzkiego Inspektora;

- nadzór nad jednostkami upoważnionymi do przeprowadzania badań skuteczności ŚOR,

- prowadzenie ewidencji osób przeszkolonych w zakresie m.in. doradztwa dotyczącego ŚOR, stosowania ŚOR,

- przygotowanie wniosków o ukaranie sprawców wykroczeń wymienionych w ŚOR,

- współpraca z jednostkami naukowymi i innymi instytucjami w zakresie technik i metod ochrony roślin.

Zakresy obowiązków pracowników zajmujących się ŚOR uwzględniały zadania związane z kontrolowanym zagadnieniem¹⁰. Kierownik Oddziału określił zadania wyłącznie z tego zakresu i wprowadził przejrzysty podział obowiązków na zajmowanych przez nich stanowiskach.

Liczba pracowników WIORiN łącznie na koniec każdego roku wynosiła: w 2016 r. - 115 pracowników, co stanowiło 90,1% liczby planowanej (127 pracowników), w 2017 r. - 108 (85% planu) i w 2018 r. - 103 (81,1% planu), z tego pracowników zajmujących się sprawami prowadzenia kontroli (kontrolerów) zatrudnionych było odpowiednio: 18, 16 i 15, natomiast osób nadzorujących pracę działów i oddziałów terenowych, odpowiednio: 15, 14 i 14.

W objętym kontrolą okresie przyjęto czterech pracowników: w tym po jednym w 2016 i 2017 r. oraz dwóch w 2018 r., natomiast pięciu pracowników merytorycznych odeszło z pracy: z tego jeden w 2016 r. i pod dwóch w 2017 r. i 2018 r.

(akta kontroli str.6-73,74-78,173-214)

2. Czynności kontrolne związane z pobieraniem prób na badanie jakości ŚOR i pozostałości ŚOR w płodach rolnych w kolejnych latach przeprowadzało: w 2016 r. – 18 pracowników, w 2017 r.- 16 i w 2018 r. - 15. Pracownicy zostali wyposażeni w sprzęt niezbędny do realizacji kontroli, m.in. w: komputery stacjonarne – 43 sztuki, laptopy – 19, telefony komórkowe z dostępem do mobilnego internetu – 21, mobilny internet – 15 osób, GPS – 12, odzież ochronną i roboczą.

Normy przydziału odzieży ochronnej i roboczej dla pracowników wykonujących kontrole w terenie, w tym pracowników kontrolujących ŚOR określono w Regulaminie gospodarowania odzieżą w WIORiN¹¹, zgodnie z którym pracownikom zatrudnionym w oddziałach wykonującym prace w terenie przysługuje odzież i obuwie robocze oraz środki ochrony indywidualnej. Dla każdego rodzaju odzieży wyznaczono przewidywany okres używalności¹², po upływie którego odzież mogła zostać wymieniona na nową, w sytuacji gdy poprzednio używana nie odpowiadała warunkom dalszego użytkowania. Regulamin dopuszczał używanie odzieży własnej zakupionej przez pracowników (za wyjątkiem rękawiczek jednorazowych, masek oraz czapek z daszkiem). Za zakupioną odzież pracownicy

¹⁰ Na przykładzie czterech pracowników (w tym Kierownika) Oddziału terenowego w Raciborzu, w którym zatrudniano największą liczbę pracowników zajmujących się ŚOR.

¹¹ Przyjętym zarządzeniem Śląskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa Nr 6/2015 r. z dnia 27 lutego 2015 r.

¹² tj. fartuch i kurtka funkcyjna - 36 m-cy, buty gumowe i półbuty – 24 m-ce, maska ochronna i czapka z daszkiem do zużycia i rękawiczki jednorazowe. W okresie zimowym (od 1 listopada do 31 marca) pracownikom przysługiwały kurtka ocieplana i półbuty ocieplane.

mogli otrzymywać ekwiwalent pieniężny. Dodatkowo określono wysokość ekwiwalentu za pranie odzieży roboczej we własnym zakresie. Przydział odzieży ochronnej, jak również wypłatę ekwiwalentu za używanie odzieży ochronnej i obuwia roboczego oraz ekwiwalentu za pranie odzieży ochronnej ewidencjonowano w kartach ewidencyjnych odzieży ochronnej i sprzętu ochronnego prowadzonych imiennie dla pracowników.

Jak podała Wojewódzka Inspektor w badanym okresie nie odnotowano żadnych wypadków przy pracy związanych z zatruciem/podtruciem i/lub poparzeniem środkami ochrony roślin w czasie wykonywania czynności kontrolnych.

Do przeprowadzania kontroli w badanym okresie wykorzystywano łącznie 22 samochody, z tego w każdym roku 20 samochodów. W badanym okresie sprzedano dwa samochody i zakupiono cztery nowe. Z 20 samochodów niesprawność techniczną odnotowano w jednym samochodzie w 2016 r. przez dziewięć dni, w trzech samochodach w 2017 r. łącznie przez 73 dni i w trzech samochodach w 2018 r. łącznie przez 79 dni. Nie miało to jednak wpływu na realizację planów kontroli i planów pobierania próbek.

Średnie roczne wynagrodzenie brutto jednego pracownika WIORiN w latach 2016-2018 wynosiło 45 417,25 zł¹³, z tego: w 2016 r. – 42 671,73 zł, w 2017 r. – 44 102,33 zł i w 2018 r. – 49 477,70 zł. Średnie miesięczne wynagrodzenie pracowników merytorycznych na stanowisku inspektora wynosiło 2 823,80 zł, z tego w kolejnych latach, odpowiednio: 2 787,79 zł, 2 746,22 zł i 2 937,41 zł; starszego inspektora wynosiło – 3 388,03 zł, z tego w kolejnych latach, odpowiednio: 2 879,66 zł, 3 532,44 zł i 3 752,00 zł; specjalisty wynosiło – 3 745,08 zł, z tego w kolejnych latach odpowiednio: 3 503,83 zł, 3 420,37 zł i 4 311,03 zł; starszego specjalisty 4 161,38 zł, z tego w kolejnych latach, odpowiednio: 3 746,61 zł, 3 860,29 zł, 4 877,24 zł; głównego specjalisty wynosiło – 4 823,58 zł, z tego w kolejnych latach odpowiednio: 4 366,78 zł, 4 708,18 zł i 5 395,80 zł oraz pracowników laboratorium – 3 953,45 zł, z tego w kolejnych latach, odpowiednio: 3 492,96 zł, 3 786,31 zł i 4 581,08 zł.

(akta kontroli str.6-74,215,217,330-333,1514,1583,1611)

3. W zakresie kontroli oraz poboru prób ŚOR i pozostałości ŚOR w płodach rolnych¹⁴ w latach 2016 - 2018 WIORiN działał w oparciu o wytyczne zawarte w zarządzeniach GIORiN nr: 8/2013 z dnia 24 maja 2013 r.¹⁵, 4/2014 z dnia 4 lipca 2014 r.¹⁶, 6/2014 z dnia 22 września 2014 r.¹⁷, 4/2016 z dnia 09 lutego 2016 r.¹⁸, 5/2018 z dnia 16 lutego 2018 r.¹⁹ oraz w rozporządzeniach wykonawczych Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi²⁰ do ustawy o ŚOR: z dnia 27 listopada 2013 r. w sprawie pobierania próbek środków ochrony roślin do badań laboratoryjnych²¹ i z dnia

¹³ Wynagrodzenie z umów o pracę z m-c grudzień obejmowało: 1) wynagrodzenie zasadnicze, staż; 2) 3% nagrody, 8,5 % ZNF, dodatek funkcyjny; 3) premie, godziny nocne, dodatki zadaniowe i S.C.

¹⁴ A zwłaszcza: wprowadzania do obrotu lub konfekcjonowania środków ochrony roślin, produkcji środków ochrony roślin, składowania i przemieszczania środków ochrony roślin, reklamy środków ochrony roślin, wprowadzania do obrotu zaprawionego materiału siewnego, stosowania środków ochrony roślin z uwzględnieniem realizacji zasad integrowanej ochrony roślin, badania sprawności technicznej sprzętu przeznaczonego do stosowania środków ochrony roślin, prowadzenia szkoleń w zakresie ŚOR.

¹⁵ Zasady rejestracji przedsiębiorców wykonujących działalność gospodarczą w zakresie wprowadzania do obrotu lub konfekcjonowania ŚOR.

¹⁶ Zasady postępowania w zakresie integrowanej produkcji roślin.

¹⁷ W sprawie zasad kontroli z zakresu ŚOR.

¹⁸ Zasady prowadzenia kontroli składu lub właściwości fizycznych lub właściwości chemicznych ŚOR

¹⁹ W sprawie zasad kontroli w zakresie ŚOR.

²⁰ Dalej MRiRW.

²¹ Dz. U. z 2013 r. poz. 1512.

16 grudnia 2013 r. w sprawie pobierania próbek roślin, produktów roślinnych lub przedmiotów do badań na obecność pozostałości²².

W ww. Zarządzeniach GIORiN liczba i struktura kontroli, a także wybór podmiotów do kontroli planowano w oparciu o analizę i szacowanie ryzyka. Podstawą do przeprowadzenia analizy ryzyka na poziomie jednostki kontrolowanej były informacje i zalecenia zawarte w: uregulowaniach prawnych krajowych, unijnych oraz standardach międzynarodowych; wytycznych i zarządzeniach GIORiN, informacjach i wytycznych innych organów i instytucji badawczych; planach i sprawozdaniach z działalności WIORiN z trzech poprzednich lat; wynikach kontroli zawartych w dokumentach kontrolnych, ze szczególnym uwzględnieniem nieprawidłowości wpływających na zdrowie ludzi i roślin oraz środowisko; notyfikacjach i informacjach z systemu wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności i paszach²³; wynikach postępowań administracyjnych; skargach, wnioskach i interwencjach; analizach zmian w rejestrach i ewidencjach; analizach skali działalności podmiotów. Ponadto, jak wyjaśniła Wojewódzka Inspektor, przy analizie ryzyka na poziomie WIORiN brane są również pod uwagę: aktualna sytuacja instytucji i podmiotów prowadzących działalność objętą zakresem działania Inspekcji wg danych w rejestrach i ewidencjach dostępnych dla WIORiN, potencjał kadrowy, zasoby finansowe i materialne możliwe do wykorzystania w planowanej działalności, potrzeby, wymagania innych instytucji sektora finansów publicznych zainteresowanych wynikami działalności WIORiN. Dokumenty, na których opierała się działalność WIORiN w okresie objętym kontrolą, jak wyjaśniła Wojewódzka Inspektor, nie określały planu, zakresu i częstotliwości pobierania prób ŚOR jak również prób płodów rolnych na pozostałości ŚOR, które określane były corocznie w wytycznych przez GIORiN.

Sporządzone w oparciu o *Wytyczne GIORiN*, plany pracy WIORiN na kolejne lata objęte kontrolą, określały zakres i częstotliwość sprawowanego nadzoru nad systemem bezpieczeństwa obrotu i stosowaniem ŚOR. Ostatni z ww. dokumentów zakładał realizowanie nadzoru poprzez: kontrole podmiotów, które uzyskiwały pozwolenie na handel równoległy ŚOR, kontrole podmiotów produkujących ŚOR i kontrole miejsc prowadzenia obrotu ŚOR w punktach ich konfekcjonowania i obrotu hurtowego, w punktach obrotu detalicznego ŚOR i zaprawionego materiału siewnego, w pozostałych punktach detalicznych oraz innych miejscach, gdzie może być prowadzony nielegalny obrót ŚOR (np. targowiska czy giełdy). Ponadto, w ramach innych zadań związanych z realizacją nadzoru nad stosowaniem ŚOR założono prowadzenie kontroli stosowania ŚOR w gospodarstwach wysoko produkcyjnych oraz gospodarstwach, w których stwierdzono przekroczenia najwyższych dopuszczalnych poziomów pozostałości ŚOR oraz zastosowano w nich ŚOR niedopuszczone do stosowania w uprawach; kontrole pozarolniczego stosowania ŚOR oraz prowadzenia pobierania prób zgodnie z planem urzędowej kontroli pozostałości pestycydów w płodach rolnych. Harmonogram przeprowadzania nadzoru stanowił integralną część planów pracy, a plan pobierania prób określały wytyczne GIORiN, w których ustalano ilość pobieranych próbek zarówno jakościowych jak i na pozostałości ŚOR w płodach rolnych, w rozbiu na poszczególne Województwa.

W obowiązujących procedurach, jak wyjaśniła Główna Inspektor Ochrony Roślin i Nasiennictwa, nie określono czasu oczekiwania na wyniki analiz, licząc od dnia dostarczenia próbki do laboratorium.

(akta kontroli str. 89-161,369-378,753-968,973-990,1027-1067,1103-1130,1261-1266,1339-1346,1462-1468)

²² Dz. U. z 2013 r. poz. 1549.

²³ Dalej RASF.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Organizacja WIORiN zapewniała realizację zadań w zakresie bezpieczeństwa wprowadzania do obrotu i nadzoru nad stosowaniem ŚOR. W Statucie WIORiN i Regulaminie organizacyjnym określono zadania z zakresu ŚOR. W strukturze organizacyjnej WIORiN wyodrębniono Dział Ochrony Roślin i Techniki oraz oddziały terenowe, a pracownikom zajmującym się ŚOR przypisano zadania w tym zakresie. Osoby przeprowadzające kontrole oraz pobory prób ŚOR i pozostałości ŚOR w płodach rolnych posiadały dostęp do sprzętu i pojazdów i zostały wyposażone w obuwie i odzież ochroną.

OBSZAR

2. Realizacja zadań mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa wprowadzania środków ochrony roślin do obrotu i nadzoru nad ich stosowaniem

Opis stanu
faktycznego

1. W badanym okresie WIORiN otrzymał²⁴ od jednostki nadrzędnej wytyczne do planu pracy na poszczególne lata. Na ich podstawie Wojewódzki Inspektor sporządził, a następnie przekazał²⁵ oddziałom terenowym plany działalności na lata objęte kontrolą. Plany działalności w zakresie kontroli obrotu²⁶ i stosowania ŚOR²⁷ oraz przedsiębiorców potwierdzających sprawność techniczną sprzętu do stosowania ŚOR²⁸ i prowadzenia szkoleń²⁹ zakładały przeprowadzenie: w 2016 r. łącznie 1 139 kontroli, z czego: 263 kontroli typu **a**³⁰, 844 kontroli typu **b**, 16 kontroli typu **c** i 16 kontroli typu **d**, w 2017 r. łącznie 1 172 kontroli, z czego: 277 kontroli typu **a**, 861 kontroli typu **b**, 16 kontroli typu **c** i 18 kontroli typu **d** i w 2018 r. łącznie 1 232 kontroli, z czego: 322³¹ kontroli typu **a**, 873 kontroli typu **b**, 18 kontroli typu **c** i 18 kontroli typu **d**. Odrębnymi pismami z jednostki nadrzędnej WIORiN otrzymywał w badanym okresie wytyczne do kontroli składu i właściwości fizyko-chemicznych ŚOR³² oraz „Planu pobierania prób do badań pozostałości ŚOR w płodach rolnych”³³ z uwzględnieniem poboru ilości próbek do badań w obu ww. zakresach w podziale na poszczególne WIORiN, na podstawie których Wojewódzki Inspektor Ochrony Roślin i Nasiennictwa sporządził plany poboru próbek w podziale na poszczególne oddziały terenowe³⁴. W ww. planach poboru próbek (po zmianie) założono pobranie w całym badanym okresie do badań laboratoryjnych łącznie 378 próbek, z czego 347 do badań na pozostałość ŚOR w płodach rolnych (121 próbek w 2016 r., 124 próbki w 2017 r. i 102 próbki w 2018.) i 31 próbek do badań jakości ŚOR (10 w 2016 r., 12 w 2017 r. i dziewięć

²⁴ Wytyczne do sporządzenia planów pracy na 2016 r., 2017 r. i 2018 r., otrzymał odpowiednio: 23 grudnia 2015 r., 30 grudnia 2016 r., 2 stycznia 2018 r.

²⁵ 8 lutego 2016 r. Plan pracy na 2016 r.; 3 lutego 2017 r. Plan pracy na 2017 r.; 8 lutego 2018 r. Plan pracy na 2018 r.

²⁶ Kontrole typu **a**.

²⁷ Kontrole typu **b**.

²⁸ Kontrole typu **c**.

²⁹ Kontrole typu **d**.

³⁰ Z czego: cztery kontrole podmiotów posiadających pozwolenia na handel równoległy ŚOR. Cztery kontrole podmiotów produkujących ŚOR, sześć kontroli w zakładach konfekcjonowania ŚOR, 23 kontrole w punktach obrotu hurtowego ŚOR, 191 kontroli w punktach obrotu detalicznego ŚOR i zaprawionego materiału siewnego oraz 35 kontroli w innych miejscach, gdzie może być prowadzony nielegalny obrót ŚOR.

³¹ W tym 39 kontroli monitoringu ofert sprzedaży internetowej oraz reklamy ŚOR.

³² Pisma z: 2 marca 2016 r. nr WO-501-24/16, 17 stycznia 2017 r. nr WO-501-4-2/17 i 6 lutego 2018 r. nr BORIT.500.1.2018.1.

³³ Pisma z: 6 maja 2016 r. nr WO-502-13/16, 26 maja 2017 r. nr WO-502-22/17 i 10 kwietnia 2018 r. nr BORIT.510.5.2018.1.

³⁴ Dla próbek: do badań na pozostałości ŚOR w płodach rolnych: na 2016 r. w dniu 20 maja 2016 r., na 2017 r. w dniu 6 czerwca 2017 r. i na 2018 r. w dniu 26 kwietnia 2018 r. Dla próbek pobieranych w celu badania składu i właściwości fizyko-chemicznych ŚOR na: 2016 r. w dniu 10 marca 2016 r., 2017 r. w dniu 3 lutego 2017 r. i na 2018 r. w dniu 14 lutego 2018 r.

w 2018 r.) oraz określono maksymalne nieprzekraczane terminy przekazywania pobranych próbek do laboratoriów z wyłączeniem próbek interwencyjnych. Przekazane oddziałom terenowym plany pracy oraz zawarte w nich wielkości dotyczące przeprowadzenia kontroli ŚOR w poszczególnych obszarach, wraz z ilością próbek ŚOR niezbędnych do pobrania, były zgodne z wytycznymi przekazanymi WIORiN przez jednostkę nadrzędną.

(akta kontroli str. 89-107,111-138,148-149,162-169,419,441,461,973-1205)

2. W okresie kontrolowanym WIORiN przeprowadził łącznie 3 939 kontroli obrotu i stosowania ŚOR, z czego: w 2016 r. – 1 290; w 2017 r. – 1 327 i w 2018 r. – 1 322 kontrole, w tym: 921 (tj. 23,4%) kontroli przeprowadzono z zakresu obrotu ŚOR, (w tym w 2016 r. – 295, w 2017 r. – 302 i w 2018 r. – 324 kontrole); 2 902 (tj. 73,7%) kontrole przeprowadzono w zakresie stosowania ŚOR, (z czego: w 2016 r. – 954, w 2017 r. – 991 i w 2018 r. – 957 kontroli); 63 kontrole przeprowadzono w jednostkach potwierdzających sprawność techniczną sprzętu przeznaczonego do stosowania ŚOR, (z czego: w 2016 r. – 24, w 2017 r. – 18 i w 2018 r. – 21 kontroli); 53 kontrole przeprowadzono w jednostkach prowadzących szkolenia w zakresie ŚOR, (z czego: w 2016 r. – 17, w 2017 r. – 16 i w 2018 r. – 20 kontroli). Wskaźnik wykonania kontroli w stosunku do kontroli planowanych był wyższy w każdym roku i wynosił: 113,2% w 2016 r. i 2017 r. oraz 107,3% w 2018 r. W trakcie czynności kontrolnych pobrano w całym badanym okresie 396 próbek ŚOR, z czego 47 próbek składu jakościowego ŚOR, (w 2016 r. – 14, w 2017 r. – 19 i w 2018 r. – 14) i 349 próbek do badań na pozostałości ŚOR w płodach rolnych (w tym pobrano 112 próbek w trakcie czynności wykonywanych wspólnie z Państwową Inspekcją Sanitarną³⁵). Wskaźnik wykonania poboru próbek w stosunku do ilości planowanych dla obu grup w całym badanym okresie wyniósł 106,2%, przy czym wykonanie planu poboru próbek jakościowych wyniosło 151,6%³⁶, a poboru próbek na pozostałości ŚOR w płodach rolnych 100,6%³⁷. W pobranych próbkach na badanie jakości ŚOR, nie stwierdzono nieprawidłowego składu lub właściwości fizycznych lub chemicznych ŚOR wprowadzanych do obrotu. Obecność ŚOR w płodach rolnych stwierdzono w 160 (tj. 45,8%) na 349 pobranych i przebadanych próbek w latach 2016 – 2018, z czego, w 58 (tj. 47,9%) (w tym 11 próbek, tj. 18,9%, w których stwierdzono pozostałości ŚOR niedopuszczonych do danej uprawy) na 121 pobranych i zbadanych próbek w 2016 r., w 41 (tj. 33,1%) próbkach (w tym 12 próbek, tj. 29,3%, w których stwierdzono pozostałości ŚOR niedopuszczonych do dodanej uprawy) na 124 pobranych i przebadanych próbek w 2017 r. i w 61 (tj. 58,6%, w tym 18 próbek tj. 18,0%, w których stwierdzono ŚOR niedopuszczone do danej uprawy) na 104 pobrane i przebadane próbki w 2018 r. Na podstawie ośmiu³⁸ zgłoszeń o przypadkach zatrucia pszczół, które wpłynęły do WIORiN w okresie objętym kontrolą, trzy, potwierdzone w toku postępowania przypadki miały miejsce w 2018 r. Kontrole ujawniły również nielegalnie wprowadzone do obrotu ŚOR. Skutkiem tego w latach 2016-2018 wydano 13 decyzji wycofujących je z publicznego obrotu, z czego w 2016 r. – sześć, w 2017 r. – trzy i w 2018 r. – cztery. Na podstawie ww. decyzji wycofano z obrotu łącznie 44,624 kg i 511,8 l ŚOR niedopuszczonych do obrotu, z czego odpowiednio, w 2016 r. – 35,124 kg i 140,66 l., w 2017 r. – 9,5 kg i 0,14 l. i w 2018 r. – 371 l. ŚOR.

³⁵ Dalej PIS.

³⁶ Plan i wykonanie poboru próbek jakościowych ŚOR wyniosły odpowiednio: w 2016 r. – 10/14; w 2017 r. – 12/19 i w 2018 r. – 9/14.

³⁷ Plan i wykonanie poboru próbek na pozostałość ŚOR wyniosły odpowiednio: w 2016 r. – 121/121; w 2017 r. – 103/124 i w 2018 r. – 102/104.

³⁸ Dwa zgłoszenia w 2016 r., jedno zgłoszenie w 2017 r. i pięć zgłoszeń w 2018 r.

Na skutek ujawnionych w toku czynności kontrolnych prowadzonych przez WIORiN i naruszeń przepisów ustawy o ŚOR, nałożono w latach 2016 - 2018 łącznie 167³⁹ mandatów na kwotę łączną 25 950,00 zł⁴⁰, z czego 23 mandaty (13,8%)⁴¹ po kontrolach obrotu ŚOR i 144⁴² mandaty (86,2%) w wyniku kontroli stosowania ŚOR.

(akta kontroli str. 80-86,379-393,403-404,407,419,423-424,429,441-442,444-445, 450,461-462)

3. WIORiN posiadał, przesłane przez GIORiN wytyczne⁴³ w zakresie pobierania i wysyłania pobranych próbek ŚOR do laboratoriów. Instrukcja zawierała wskazówki dotyczące: pobierania próbek ŚOR znajdujących się w oryginalnych opakowaniach jak i pobierania materiału do badań jakościowych ŚOR z opakowań większych, powyżej 5 kg, stosowania zasad BHP przy pobieraniu próbek, zasady postępowania z wynikami po zakończeniu badań próbek przez laboratoria oraz wskazówki postępowania w przypadku stwierdzenia odstępstw w wynikach badań próbek od ustalonych norm i sposób postępowania WIORiN w stosunku do punktów dystrybucji ŚOR i odrębnie wobec użytkowników ŚOR. Instrukcja regulowała również zasady kontroli przemieszczania, składowania ŚOR niedopuszczonych do obrotu na terenie Polski. Integralną częścią Instrukcji był wzór protokołu pobrania próbki ŚOR. Ponadto system pobierania próbek regulowały corocznie przekazywane WIORiN pisma w sprawie założeń do planu poboru próbek.

(akta kontroli str. 89-91,95-97,101-104,369-378)

Średni czas uzyskania przez WIORiN wyników badań laboratoryjnych dla 396 próbek wynosił:

- w przypadku badań jakościowych ŚOR - w 2016 r. – 53 dni (od dnia pobrania próbki) i 48 dni (od dnia otrzymania próbki przez laboratorium), w 2017 r., odpowiednio – 128 dni i 116 dni i w 2018 r. – 108 dni i 98 dni,

- w przypadku badań na pozostałość ŚOR w płodach rolnych średni czas badania próbki, od dnia pobrania próbki do badania oraz od dnia otrzymania próbki przez nw. Laboratoria wynosił, odpowiednio:

- w 2016 r.: 44 i 41 dni, z czego 36 i 29 dni w CL Toruń⁴⁴; 54 i 52 dni w IO Skierniewice⁴⁵; 36 i 33 dni w IOR Poznań⁴⁶; 46 i 45 dni w IOR Białystok⁴⁷ oraz 47 i 45 dni w IOR Sośnicowice⁴⁸,
- w 2017 r. 44 i 41 dni, z czego 32 i 30 dni w CL Toruń; 40 i 46 dni w IO Skierniewice; 44 i 42 dni w IOR Poznań; 42 i 37 dni w IOR Białystok oraz 54 i 51 dni w IOR Sośnicowice;
- w 2018 r. 49 i 47 dni, z czego 25 i 24 dni w CL Toruń; 69 i 66 dni w IO Skierniewice; 54 i 52 dni w IOR Poznań; 25 i 22 dni w IOR Białystok oraz 75 i 72 dni w IOR Sośnicowice.

Średnio, najkrócej badania próbek na pozostałości ŚOR w płodach rolnych, wykonywano w 2016 r. i w 2017 r., w CL Toruń, a w 2018 r. w IOR Białystok.

³⁹ Z czego w 2016 r. – 36, w tym jeden w związku z ujawnieniem zagrożenia życia lub zdrowia ludzi, w 2017 r. – 83 i w 2018 r. – 48.

⁴⁰ Z czego w 2016 r. na kwotę 6 500,00 zł, w 2017 r. na kwotę 9 900,00 zł i w 2018 r. na kwotę 9 550,00 zł.

⁴¹ Z czego w 2016 r. – 10, w 2017 r. – cztery i w 2018 r. – dziewięć.

⁴² Z czego w 2016 r. – 26, w 2017 r. – 79 i w 2018 r. – 39.

⁴³ Zarządzenie nr 4/2016 Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa z dnia 09 lutego 2016 r. w sprawie zasad przeprowadzania kontroli składu lub właściwości fizycznych lub właściwości chemicznych środków ochrony roślin. Dalej *Instrukcja*.

⁴⁴ Centralne Laboratorium Toruń.

⁴⁵ Instytut Ogrodnictwa – Polski Instytut Naukowy z siedzibą w Skierniewicach.

⁴⁶ Instytut Ochrony Roślin - Państwowy Instytut Badawczy – państwowy instytut badawczy, naukowy instytut branżowy z siedzibą w Poznaniu.

⁴⁷ Instytut Ochrony Roślin – Państwowy Instytut Badawczy Terenowa Stacja Doświadczalna w Białymstoku.

⁴⁸ Instytut Ochrony Roślin – Państwowy Instytut Badawczy. Oddział Sośnicowice.

Najdłużej badania dostarczonych próbek wykonywano w 2016 r. w IO Skierniewice, a 2017 r. i 2018 r. w IOR Sośnicowice.

Najkrótszy i najdłuższy średni czas badania próbek (liczony od momentu odebrania przez ww. laboratoria próbki) w badanym okresie, w rozbiu na poszczególne miesiące, wynosił: w 2016 r. - 30 dni dla 21 próbek dostarczonych⁴⁹ w maju i 52 dni dla 30 próbek dostarczonych w październiku; w 2017 r. - 31 dni dla 13 próbek dostarczonych⁵⁰ w czerwcu i 64 dni dla jednej próbki dostarczonej⁵¹ w kwietniu; w 2018 r. - trzy dni dla jednej próbki dostarczonej⁵² w grudniu i 92 dni dla 22⁵³ próbek dostarczonych w sierpniu.

(akta kontroli str. 379-393)

4. W ramach 3 939 kontroli obrotu i stosowania ŚOR przeprowadzono: 921 kontroli typu **a**, z czego: 295⁵⁴ w 2016 r., 302⁵⁵ w 2017 r. i 324⁵⁶ w 2018 r.; kontroli typu **b** przeprowadzono łącznie 2 902, z czego: 954⁵⁷ w 2016 r., 991⁵⁸ w 2017 r. i 957⁵⁹ w 2018 r.; kontroli typu **c** przeprowadzono łącznie 63, z czego: 24⁶⁰ w 2016 r., 18⁶¹ w 2017 r. i 21⁶² w 2018 r.; kontroli typu **d** przeprowadzono łącznie 53, z czego: 17⁶³ w 2016 r., 16⁶⁴ w 2017 r. i 20⁶⁵ w 2018 r.

⁴⁹ Z czego: w IO Skierniewice średni czas badania 14 próbek wyniósł 36 dni, w IOR Białystok średni czas badania jednej próbki wyniósł 29 dni, w IOR Sośnicowice średni czas badania sześciu próbek wyniósł 26 dni.

⁵⁰ Z czego: w CL Toruń średni czas badania trzech próbek wyniósł 12 dni, w IO Skierniewice średni czas badania czterech próbek wyniósł 52 dni, w IOR Poznań średni czas badania czterech próbek wyniósł 27 dni, w IOR Sośnicowice średni czas badania dwóch próbek wyniósł 34 dni.

⁵¹ Próbkę badano w IO Skierniewice.

⁵² Badanie próbki wykonał IOR Poznań.

⁵³ Z czego: w IO Skierniewice średni czas badania 13 próbek wyniósł 74 dni, w IOR Poznań średni czas badania czterech próbek wyniósł 96 dni, w IOR w Sośnicowicach średni czas badania pięciu próbek wyniósł 107 dni.

⁵⁴ Skontrolowano: 22 hurtownie ŚOR, 202 punkty detaliczne obrotu ŚOR, cztery punkty konfekcjonowania ŚOR, cztery miejsca produkcji ŚOR, 40 miejsc gdzie mogła być prowadzona niedozwolona sprzedaż ŚOR (targowiska, kwiatarnie, itp.), 13 punktów obrotu materiałem siewnym zaprawionym ŚOR, jedno miejsce składowania ŚOR i dziewięć innych miejsc np. grup producenckich wprowadzających do obrotu ŚOR, które nie wypełniają definicji działalności gospodarczej w rozumieniu SDG.

⁵⁵ Skontrolowano: 27 punktów sprzedaży hurtowej ŚOR, 223 punkty sprzedaży detalicznej ŚOR, dwa punkty sprzedaży materiału siewnego zaprawionego ŚOR, sześć punktów konfekcjonowania ŚOR, pięć punktów produkcji (wytwarzania) ŚOR, pięciu producentów ŚOR, trzech posiadaczy zezwolenia/pozwolenia na obrót ŚOR MRIRW, cztery punkty usługowego składowania ŚOR oraz 38 punktów gdzie mogła być prowadzona niedozwolona sprzedaż ŚOR.

⁵⁶ Z czego skontrolowano: 40 punktów hurtowej sprzedaży ŚOR, 217 punktów sprzedaży detalicznej ŚOR, 26 punktów sprzedaży materiału siewnego zaprawionego ŚOR, sześć punktów konfekcjonowania ŚOR, trzy punkty produkcji (wytwarzania) ŚOR, trzech producentów ŚOR, pięciu posiadaczy zezwolenia/pozwolenia MRIRW, czterech punktów usługowego składowania ŚOR, dwa podmioty usługowo przemieszczające ŚOR, 53 miejsca gdzie mogła być prowadzona niedozwolona sprzedaż ŚOR, trzy przypadki prowadzenia reklamy ŚOR oraz jedną kontrolę w podmiocie wprowadzającym do obrotu ŚOR, który nie wypełniał definicji działalności gospodarczej w rozumieniu ustawy Prawo przedsiębiorców.

⁵⁷ Skontrolowano 855 użytkowników profesjonalnych ŚOR, dwie produkcje leśne, dziewięć prób zaprawianego materiału siewnego, 32 miejsca fumigacji (zwalczanie szkodników (np. owadów i gryzoni) za pomocą substancji chemicznych w formie dymu, pary lub gazu), jeden teren kolejowy, dwa tereny zieleni miejskiej, dwóch użytkowników profesjonalnych świadczących usługi w zakresie wykonywania zabiegów z zastosowaniem ŚOR, 45 miejsc wyszczególnionych w art. 36 ust. 1 ustawy o ŚOR oraz 6 innych miejsc stosowania ŚOR.

⁵⁸ Skontrolowano 853 użytkowników profesjonalnych ŚOR, 50 nieprofesjonalnych użytkowników ŚOR, jedną produkcję leśną, trzy punkty zaprawiania materiału siewnego, 21 miejsc fumigacji, jedno miejsce stosowania ŚOR na terenach kolejowych, cztery tereny zieleni miejskiej, czterech użytkowników profesjonalnych świadczących usługi w zakresie wykonywania zabiegów z zastosowaniem ŚOR, 44 miejsca wyszczególnione w art. 36 ust. 1 ustawy o ŚOR i 10 innych miejsc stosowania ŚOR.

⁵⁹ Z czego: przeprowadzono 795 kontroli u użytkowników profesjonalnych ŚOR, osiem kontroli u użytkowników ŚOR nieprofesjonalnych, 12 kontroli stosowania ŚOR w produkcji leśnej, siedem kontroli stosowania ŚOR przy zaprawianiu materiału siewnego, 24 kontrole w miejscach fumigacji, siedem kontroli stosowania ŚOR na terenach kolejowych, 20 kontroli terenów nieużytkowanych rolniczo np. zieleni miejskiej, osiem kontroli u użytkowników profesjonalnych ŚOR świadczących usługi w zakresie wykonywania zabiegów z zastosowaniem ŚOR, 62 kontrole miejsc wyszczególnionych w art. 36 ust. 1 ustawy o ŚOR i 14 kontroli w pozostałych innych miejscach stosowania ŚOR.

⁶⁰ Kontrole przeprowadzono w siedzibie 14 przedsiębiorców i w trakcie prowadzonych badań - 10 kontroli.

⁶¹ Z czego dziewięć kontroli przeprowadzono w siedzibie przedsiębiorcy/podmiotu i również dziewięć przeprowadzono w trakcie prowadzonych badań.

⁶² Z czego dziewięć kontroli przeprowadzono w siedzibie przedsiębiorcy/podmiotu i 12 kontroli przeprowadzono w trakcie prowadzonych badań.

⁶³ Z czego dziewięć kontroli przeprowadzono u przedsiębiorców prowadzących szkolenia w zakresie ŚOR i osiem w trakcie prowadzenia szkoleń.

⁶⁴ Z czego dziewięć kontroli przeprowadzono w siedzibie przedsiębiorcy/podmiotu i siedem w trakcie prowadzonych szkoleń.

⁶⁵ Z czego po 10 kontroli przeprowadzono w siedzibie przedsiębiorcy/podmiotu i w trakcie prowadzenia szkoleń w zakresie ŚOR.

W wyniku ww. czynności kontrolnych nieprawidłowości ujawniono w 223 przypadkach, tj. w 5,7% ze wszystkich 3 939 kontroli przeprowadzonych w całym badanym okresie. W 2016 r. na 1 322 przeprowadzone kontrole nieprawidłowości ujawniono w 55 przypadkach, tj. w 4,2%, w 2017 r. na 1 327 kontroli nieprawidłowości ujawniono w 102 przypadkach⁶⁶, tj. w 7,7% wszystkich kontroli, a w 2018 r. na 1 290 kontroli ujawniono 66 nieprawidłowości⁶⁷, tj. w 5,1% przeprowadzonych kontroli. Na podstawie 18⁶⁸ protokołów kontroli z lat 2016-2018, co stanowiło 0,5% wszystkich przeprowadzonych czynności kontrolnych stwierdzono, że czynności kontrolne wykonywano prawidłowo i w obszarach zgodnych ze wskazanymi w wytycznych do Planów pracy, a sprawozdania z ich realizacji zostały sporządzone terminowo i były kompletne.

(akta kontroli str. 400–464,612-752)

5. W okresie objętym kontrolą WIORiN prowadził Rejestr przedsiębiorców wprowadzających środki ochrony roślin do obrotu lub konfekcjonujących te środki⁶⁹ w Województwie Śląskim, który zgodnie z art. 27 ust 3 ustawy o ŚOR udostępniał na stronie internetowej. Powyższe zweryfikowano na przykładzie próby składającej się z 10 (stanowiących 2,5% wszystkich wpisów wg stanu na dzień 16 kwietnia 2019 r.) ostatnich złożonych⁷⁰ przez przedsiębiorców wniosków o dokonanie rejestracji. Średni czas dokonania wpisu przedsiębiorców do rejestru przez Wojewódzkiego Inspektora był krótszy niż siedem dni, o których mowa w art. 27b ww. ustawy i wynosił w badanej próbie 0,8 dnia, przy czym wpisu dla sześciu wniosków dokonano w dniu ich złożenia, jeden wniosek zarejestrowano w terminie jednego dnia od daty wpływu, dwa wnioski po dwóch dniach i jeden wniosek po trzech dniach od dnia ich złożenia.

(akta kontroli str. 502-550)

6. W latach 2016 – 2018, w wyniku złożenia przez osoby fizyczne 45 doniesień i skarg na sposób użytkowania ŚOR, WIORiN podjął działania sprawdzające i przeprowadził 45 kontroli prawidłowości stosowania ŚOR, z czego: w 2016 r. – 13, w 2017 r. -10 i w 2018 r. – 22. Doniesienia i skargi wpływające do WIORiN w badanym okresie dotyczyły:

- prawdopodobnego zatrucia pszczoł – 11 skarg, z czego pięć w 2016 r., dwie skargi w 2017 r. i cztery w 2018 r., oraz
- niewłaściwego stosowania ŚOR⁷¹ – 34 skargi, z czego osiem w 2016 r., osiem w 2017 r. i 18 w 2018 r.

Żadne z doniesień czy skarg oraz przeprowadzonych na ich podstawie kontroli nie dotyczyła i nie wiązała się z koniecznością zweryfikowania składu chemicznego ŚOR będących w obrocie czy przekroczenia najwyższych dopuszczalnych poziomów ŚOR w płodach rolnych. Średni czas rozpatrywania przez WIORiN wpływających doniesień i skarg wynosił 12 dni, średni czas od wpływu skargi lub wniosku do wszczęcia czynności weryfikacyjnych wynosił pięć dni, a czas od wpływu skargi lub wniosku do wszczęcia kontroli wynosił siedem dni. Każde postępowanie prowadzone przez WIORiN w badanym okresie zakończono w terminie krótszym niż 30 dni, wysyłając do stron zgłaszających odpowiedź

⁶⁶ Nieprawidłowości nie stwierdzono w 18 kontrolach typu c.

⁶⁷ Nieprawidłowości nie stwierdzono w kontrolach typu c i d.

⁶⁸ Po sześć z każdego roku, z czego po jednym z zakresu kontroli typu a, c i d oraz po trzy z zakresu kontroli typu c.

⁶⁹ Dalej *Rejestr*.

⁷⁰ Wg stanu na dzień 16 kwietnia 2019 r. Rejestr zawierał 407 przedsiębiorców wprowadzających środki ochrony roślin do obrotu lub konfekcjonujących te środki, z czego ostatnich 10 wpisów dokonano w okresie od 13 lutego do 29 marca 2019 r. [pozycje rejestru od nr: 398 do 407].

⁷¹ W tym między innymi: wykonywania oprysków o nieodpowiednich porach dnia, stosowania ŚOR w bezpośredniej bliskości zabudowań mieszkalnych i placów zabaw dla dzieci, warunków wykonywania zabiegów oprysku ŚOR z uwzględnieniem bezpieczeństwa zapylaczy, stosowania ŚOR przy zbyt silnym wietrze, składowania czy stosowania ŚOR przy ujęciach wody pitnej.

o potwierdzeniu lub niepotwierdzeniu się informacji o konsekwencjach niewłaściwego stosowania ŚOR.

(akta kontroli str. 551-556, 969-972)

7. W okresie kontrolowanym, w WIORiN przeprowadzonych zostało pięć kontroli zewnętrznych⁷². Żadna z kontroli nie obejmowała swoim zakresem przedmiotowym zagadnień związanych z ŚOR.

(akta kontroli str. 557-558)

8. W okresie objętym kontrolą WIORiN otrzymał⁷³ od jednostki nadrzędnej zadanie sprawowania nadzoru wykonania decyzji MRiRW wydanych w trybie art. 53 rozporządzenia PE i RE Nr 1107/2009 dotyczących sytuacji nadzwyczajnej w ochronie roślin, dopuszczających stosowanie w określonych warunkach preparatów: Modesto 480 FS, Cruiser OSR 322 FS oraz Cruiser 70 WS, stosowanych do zaprawiania materiału siewnego rzepaku i zawierających w swoim składzie neonikotynoidy szczególnie niebezpieczne dla zapylaczy roślin.

Ze względu na niewystępowanie na terenie województwa podmiotów zaprawiających nasiona ww. preparatami, kontrolę materiału siewnego przeprowadzono, po ustaleniu nabywców i sprzedawców gotowego już zaprawionego materiału siewnego poza terenem województwa, w trzech punktach obrotu materiałem⁷⁴ siewnym i u 25 producentów rolnych⁷⁵. Przeprowadzone kontrole nie ujawniły żadnych nieprawidłowości. Informację o wynikach przeprowadzonych kontroli w przedmiotowym zakresie przekazano jednostce nadrzędnej w terminie przez nią wskazanym w dniu 31 października 2018 r.

(akta kontroli str. 1208 – 1245, 1249)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

W badanym obszarze, w okresie objętym kontrolą, WIORiN wraz z oddziałami terenowymi realizował zadania przypisane przez jednostkę nadrzędną z zakresu bezpieczeństwa obrotu ŚOR. Realizacja ww. zadań polegająca na ustaleniu, w oparciu o nadesłane wytyczne, planów pracy dla poszczególnych Oddziałów z uwzględnieniem liczby przeprowadzonych kontroli w poszczególnych obszarach stosowania ŚOR, jak i liczby poboru próbek ŚOR poszczególnych typów, które WIORiN zrealizował zgodnie z planem. Terminowo WIORiN sporządzał i przekazywał sprawozdania z przeprowadzonych swoich działań, przekazując jednostce nadrzędnej kompletne i rzetelne sprawozdania roczne ze swojej działalności zawierające szczegółowe informacje z obszarów dotyczących czynności podjętych w zakresie ŚOR. Jednostka kontrolowana prowadziła i uzupełniała bez zbędnej zwłoki dane w rejestrze przedsiębiorców wykonujących działalność w zakresie wprowadzania do obrotu lub konfekcjonowania ŚOR udostępnianym na stronie internetowej. Również bez zbędnej zwłoki WIORiN w okresie kontrolowanym przeprowadzał postępowania w sprawie podejrzenia niewłaściwego zastosowania ŚOR, które wszczynano w oparciu o wnioski nadsyłane przez osoby fizyczne.

⁷² Kontrole przeprowadzili: w 2017 r. Główny Inspektor Ochrony Roślin i Nasiennictwa (dwukrotnie) oraz Dyrektor Okręgowego Urzędu Miar w Katowicach; w 2018 r. Wojewoda Śląski (jedną kontrolę) oraz Archiwum Państwowe. W 2016 r. WIORiN nie był kontrolowany przez podmioty zewnętrzne.

⁷³ Pismami z dnia: 13 lipca 2018 r. nr BORiT.511.12.2018.1 oraz 10 sierpnia 2018 r. nr BORiT.511.12.2018.2.

⁷⁴ Kontrole typu a przeprowadzono w: Biurze Doradczo-Handlowo-Usługowym ROLNIK w Złochowicach, AgriCorn w Piekarach Śląskich oraz w Przedsiębiorstwie Produkcyjno-Handlowo-Usługowym AGRO-POLAN w Pilicy.

⁷⁵ W ramach kontroli przeprowadzonych u producentów rolnych nie pobierano prób na pozostałości ŚOR w płodach rolnych na polach obsianych zaprawionymi nasionami.

3. Skuteczność systemu bezpieczeństwa wprowadzania środków ochrony roślin do obrotu i nadzoru nad ich stosowaniem

Opis stanu faktycznego

1. W latach 2016-2018 WIORiN otrzymał z laboratoriów siedem powiadomień informacyjnych RASFF⁷⁶, dotyczących wykrycia pozostałości ŚOR w ilościach przekraczających najwyższy dopuszczalny poziom (NDP). Zgodnie z Zarządzeniem nr 7/2013 z dnia 24 maja 2013 r. w sprawie wprowadzenia zasad przekazywania informacji w ramach Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywnienia Zwierząt RASFF⁷⁷, uzupełniony formularz z dołączonym wynikiem analiz WIORiN powinien przesłać do GIORiN w ciągu 48 godzin od momentu jego otrzymania. Według wyjaśnienia Inspektora uzupełnione formularze nie zostały przekazane do GIORiN w związku z otrzymanym w dniu 28 lipca 2015 r. pismem GIORiN dotyczącym procedury przekazywania powiadomienia RASFF⁷⁸. Zgodnie z ww. pismem kluczowe podczas uruchamiania procedury RASFF jest ustalenie czy pobrane płody rolne są „żywnością” zgodnie z definicją określoną w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 178/2002 z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiającym ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołujące Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa żywności oraz ustanawiające procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności.

Zgodnie z art. 2 ww. Rozporządzenia „...żywność (lub środek spożywczy) oznacza jakiegokolwiek substancje lub produkty, przetworzone, częściowo przetworzone lub nieprzetworzone, przeznaczone do spożycia przez ludzi lub, których spożycia przez ludzi można się spodziewać.

Środek spożywczy nie obejmuje: (...) roślin przed dokonaniem zbioru”. Zgodnie z art. 3 ust 3 pkt 42 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U z 2018 r. poz. 1541 ze zm.) „system wczesnego ostrzegania o niebezpiecznej żywności i paszach (Rapid Alert System for Food and Feed), zwany dalej „systemem RASFF” – to postępowanie organów urzędowej kontroli żywności i innych podmiotów realizujących zadania z zakresu bezpieczeństwa żywności, zgodnie z zasadami określonymi w art. 50 – 52 rozporządzenia nr 178/2002”.

3 września 2015 r. przesłano do wszystkich oddziałów tut. Inspektoratu notatkę, aby w protokole pobrania próby na pozostałości środków ochrony roślin w pkt. 8 „Rodzaj próbki” podawać kiedy została pobrana próba (zał. nr 9).

W roku 2016 po otrzymaniu pierwszego powiadomienia RASFF z laboratorium badającego próbę tut. Dział Ochrony Roślin i Techniki po konsultacji telefonicznej z osobą zajmującą się powiadomieniami RASFF w GIORiN, ustalił, że powiadomienia RASFF przekazywane będą tylko w przypadku gdy próba zostanie pobrana po zbiorze plonu. W związku z powyższym, w latach 2016-2018, każdorazowo po otrzymaniu powiadomienia informacyjnego RASFF z laboratorium badającego próby analizowano zapisy zawarte w protokołach pobrania próby. Ponieważ wszystkie próby, których dotyczyły powiadomienia informacyjne RASFF pobrane zostały przed zbiorem, nie przesyłano dalej formularzy RASFF do Głównego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa.

⁷⁶ W 2018 r. dwukrotnie przeprowadzono kontrolę rozsady kapusty białej u tego samego producenta, przy czym po pierwszej pobranej próbce do przesłanych przez laboratorium wyników badań próbek (w dniu 30 maja 2018 r.) nie dołączyło powiadomienia RASFF.

⁷⁷ Dalej Zarządzenie GIORiN w sprawie zasad przekazywania informacji RASFF.

⁷⁸ Pismo Nr WO-502-35/15 z dnia 28 lipca 2015 r.

Ponadto w każdym przypadku, kiedy wynik badania próby wskazuje na zastosowanie środka ochrony roślin niezgodnie z etykietą, tzn. wykryto środek ochrony roślin niedopuszczony do danej uprawy lub w ilościach przekraczających najwyższe dopuszczalne poziomy (NDP) pestycydów przeprowadzana jest u producenta dodatkowa kontrola mająca na celu wyjaśnienie wykrytych pozostałości środków ochrony roślin. We wszystkich przypadkach, gdzie stwierdzono przekroczenie NDP w płodach rolnych producenci zostali ukarani mandatem karnym oraz każdorazowo poinformowano Wojewódzką Stację Sanitarno – Epidemiologiczną w Katowicach (protokoły z kontroli oraz pisma do WSSE w Katowicach ujęte są w załącznikach nr 1-7). W roku następnym producenci objęci zostali kontrolą stosowania środków ochrony roślin oraz – w zależności od harmonogramu pobierania prób – zostały pobrane próby do badania na pozostałości środków ochrony roślin.

Ponadto nadmieniam, że w kwietniu br. na szkoleniu organizowanym przez GIORiN otrzymaliśmy informację żeby nie przekazywać powiadomień RASFF, jeżeli próba została pobrana przed zbiorem rośliny uprawnej.

(akta kontroli str.215,217-218,391-393,1631-1702)

2. Według Wojewódzkiej Inspektor na terenie województwa śląskiego znajduje się czterech producentów ŚOR⁷⁹ oraz 7 500 gospodarstw rolnych⁸⁰. WIORiN nie posiadał jednak wiedzy czy ci producenci monitorują produkcję badaniami laboratoryjnymi jakości ŚOR, a producenci płodów rolnych badaniami laboratoryjnymi pod kątem pozostałości ŚOR. W odniesieniu do producentów płodów rolnych wyjaśniła, że trudno stwierdzić czy monitorują swoją produkcję badaniami laboratoryjnymi, ponieważ w trakcie kontroli producenci nie informują inspektorów o takich badaniach. Dodała, że *Zarządzenie GIORiN w zakresie kontroli jak i inne obowiązujące akty prawne nie określają zbierania takich danych. Jedynie w trakcie kontroli Integrowanej Produkcji jednostki certyfikujące, które wystawiają certyfikat IP wymagają wyników badań na pozostałości środków ochrony roślin. PIORiN kontroluje jednostki certyfikujące Integrowaną Produkcję. Na terenie woj. śląskiego nie ma żadnej takiej jednostki.*

(akta kontroli str.215,218-219)

3. W ramach realizacji porozumienia z dnia 20 stycznia 2015 r.⁸¹ w zakresie zabezpieczenia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego w województwie WIORiN współpracował z Państwową Inspekcją Sanitarną w Katowicach⁸². Wspólne działania określono w *Planie działania na dany rok dotyczący produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego realizowanym w ramach porozumienia z dnia 20.01.2015 r.*⁸³, w ramach którego zaplanowano wspólne kontrole m.in. w zakresie pozostałości środków ochrony roślin w produkcji owoców miękkich (malin, truskawek, borówek, porzeczek, agrestu i jeżyn), kielków przeznaczonych do bezpośredniego spożycia oraz warzyw liściastych jedzonych na

⁷⁹ Trzech producentów z siedzibą w Jaworznie i jednego producenta z siedzibą w Oświęcimiu, który prowadzi produkcję ŚOR na terenie Jaworzna.

⁸⁰ Na podstawie Zintegrowanego Systemu Informatycznego w Ochronie Roślin i Nasiennictwa - systemu Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa (PIORiN).

⁸¹ W sprawie współdziałania organów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Inspekcji Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego zawartego pomiędzy Głównym Inspektorem Sanitarnym, Głównym Inspektorem Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Głównym Inspektorem Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych oraz Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska.

⁸² Dalej PIS.

⁸³ Z dnia: 4 marca 2016 r., 30 grudnia 2016 r. na 2017 r. i z 2018 r. zaakceptowane przez: Głównego Inspektora Sanitarnego, Głównego Inspektora Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Głównego Inspektora Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

surowo (sałaty, szpinaku, rukoli), dla których wyznaczono najwyższe dopuszczalne poziomy (NDP) dla azotanów. W Planach tych uregulowano również wspólne działania w zakresie kontroli producentów kielków oraz producentów nasion, o ile producenci tacy występują na terenie województwa, jednak jak podała Inspektor na terenie województwa śląskiego nie ma takich producentów.

(akta kontroli str.215-216,219,222-262,312-323,349-368)

4. WIORiN nie przekazywał danych uzyskanych w wyniku prowadzonych kontroli w zakresie stosowania ŚOR, pomiędzy Państwową Inspekcją Ochrony Roślin i Nasiennictwa, a Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa⁸⁴ jak i Państwową Inspekcją Jakości Handlowej Artykułów Rolno- Spożywczych gdyż, jak wyjaśniła Inspektor, organy te *nie występowały o takie dane*. Inspektor poinformowała również, że *nie korzystały z prowadzonego przez ARiMR krajowego systemu ewidencji, ponieważ nie było stosownych zapisów w aktach prawnych, umożliwiających występowanie o takie dane*. Dodała, że *od kilku lat organy PIORiN podejmowały działania w celu wprowadzenia stosownych zapisów w aktach prawnych (ustawie), które pozwoliłyby na występowanie o takie dane do ARiMR*.

(akta kontroli str. 216, 219)

5. Współpraca z Izłą Administracji Skarbowej⁸⁵ była realizowana w ramach porozumienia z dnia 15 czerwca 2015 r. w sprawie współdziałania w zakresie m.in. nadzoru nad przemieszczaniem i wprowadzeniem do obrotu ŚOR. Zgodnie z ww. porozumieniem współdziałanie to polegać miało przede wszystkim na: 1) wzajemnej pomocy w wykonywaniu czynności kontrolnych, w tym przeprowadzaniu wspólnych kontroli z udziałem przedstawicieli organów, 2) wymianie informacji, w tym wzajemnym udostępnianiu danych dotyczących przywozu ŚOR z państw trzecich, 3) wymianie doświadczeń, 4) dbaniu o jednolitą interpretację przepisów prawa krajowego i wspólnotowego w zakresie przemieszczania i wprowadzania do obrotu ŚOR, 5) organizowaniu wspólnych szkoleń, w tym również przygotowaniu materiałów szkoleniowych.

W ramach trwającej współpracy przekazywane były informacje o wprowadzaniu ŚOR na teren Polski, w tym na teren województwa śląskiego, w 2018 r. WIORiN przeprowadził szkolenie z zakresu obrotu i stosowania ŚOR, podczas którego prelegentami byli m.in. pracownicy Urzędu Celno-Skarbowego w Katowicach, ponadto w tym zakresie zorganizowano warsztaty specjalistyczne z udziałem pracowników IAS z całej Polski.

WIORiN do dnia zakończenia kontroli nie posiadał podpisanego porozumienia z IAS. Inspektorat przekazał do IAS dokumentację w tej sprawie (m.in. wykazy komórek organizacyjnych i osób wyznaczonych do kontaktu, uzgodniony projekt porozumienia). Jak wyjaśniła Inspektor, IAS podkreśla, że nadal aktualne jest poprzednie porozumienie.

(akta kontroli str. 216,219-220,263-297,1516-1582)

6. W badanym okresie WIORiN uzyskał wyniki badań laboratoryjnych próbek płodów rolnych, w których stwierdzono osiem przypadków przekroczenia NDP⁸⁶. W takiej sytuacji WIORiN zobowiązany był, zgodnie art. 46 ustawy o ŚOR, do wydania decyzji administracyjnych zakazujących przeznaczenia do spożycia płodów rolnych zawierających pozostałości ŚOR, bądź zakazujących ich wprowadzenia do obrotu. Brak takich decyzji Wojewódzka Inspektor wyjaśniła długim czasem oczekiwania na wyniki badań laboratoryjnych, co spowodowało m.in. sprzedaż plonu pomimo

⁸⁴ Dalej ARiMR.

⁸⁵ Dalej IAS

⁸⁶ dwóch przypadków w 2016 r., czterech w 2017 r. i dwóch w 2018 r.

wykrycia przekroczenia NDP⁸⁷, innymi powodami było zaoranie upraw ze względu na duże porażenie chorobami i szkodnikami⁸⁸, objęcie plantacji nadzorem Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej⁸⁹. Czas oczekiwania na wyniki badania prób wynosił od 15 do 47 dni, z tego czas oczekiwania w przypadku sprzedaży plonu wynosił 45 i 46 dni.

O przypadkach przekroczenia NDP w pobranych płodach rolnych WIORiN powiadomił Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Katowicach.

(akta kontroli str. 216,220,1614-1629)

7. W kontrolowanym okresie WIORiN nałożył łącznie 12 opłat sankcyjnych za sprzedaż ŚOR, bez wymaganego zezwolenia na jego wprowadzenie lub pozwolenia na handel równoległy (art. 75, ust. 1 pkt 2 ustawy o ŚOR) na łączną kwotę 33 905 zł, z tego: w 2016 r. – sześć opłat na kwotę 12 633 zł, w 2017 r. - trzy opłaty na kwotę 9 540 zł i w 2018 r. – trzy opłaty na kwotę 11 732 zł. Nie wystąpiły przypadki odwołań od wydanych decyzji o opłatach sankcyjnych. Wysokość opłat sankcyjnych naliczana była od ceny sprzedaży brutto, zgodnie z wystawionymi dokumentami sprzedaży oraz oświadczeniami składanymi przez podmioty dokonujące sprzedaży danego środka.

WIORiN nałożył 167 mandatów karnych za naruszenia na łączną kwotę 25 950 zł (art. 76 ustawy o ŚOR), z tego: w 2016 r. – 36 mandatów na kwotę 6 500 zł, w 2017 r. – 83 na kwotę 9 900 zł i w 2018 r. – 48 na kwotę 9 550 zł. Średnia kwota nałożonego mandatu w kolejnych latach wynosiła, odpowiednio: 181 zł, 119 zł i 199 zł. W okresie objętym kontrolą, przyjęcia wystawionych mandatów odmówiono w trzech przypadkach (jednego w 2016 r. i dwóch w 2017 r.), skutkiem czego sprawy zostały skierowane do Sądu.

Najczęściej występującym przewinieniem było: nieprowadzenie i nieprzechowywanie dokumentacji - przez okres co najmniej trzech lat przez użytkowników profesjonalnych i przez okres co najmniej 5 lat przez producentów, dostawców, dystrybutorów, importerów oraz eksporterów ŚOR (art. 76 ust. 1 pkt 24), stosowanie ŚOR niezgodnie z etykietą (art. 76 ust. 1 pkt 19), stosowanie ŚOR bez wymaganego szkolenia (art. 76 ust.1, pkt 30).

(akta kontroli str.80-88,1612-1613)

8. Zgodnie z planem kontroli wewnętrznych przyjętym na każdy rok⁹⁰ pracownicy Działu Ochrony Roślin i Techniki przeprowadzili łącznie 19 kontroli wewnętrznych w Oddziałach terenowych: w roku 2016 - 7 kontroli, w roku 2017 - 7 kontroli, w roku 2018 - 5 kontroli. W 11 kontrolach nie stwierdzono uchybień, natomiast siedem pozostałych zakończyło się stwierdzeniem nieprawidłowości. Nieprawidłowości dotyczyły m.in. wskazywania niewłaściwego przepisu prawnego, naruszonego przez podmiot kontrolowany; niezakwestionowania podczas kontroli przeterminowanego ŚOR oraz z niewłaściwą etykietą; przesłanie jednej z prób do niewłaściwego Instytutu badawczego; wprowadzenie kontroli do systemu ZSI w terminie przekraczającym pięć dni; poinformowanie w sprawozdawczości za 2015 r., przez jeden z oddziałów terenowych, o wykonaniu zaleceń, pomimo, że rekontrola ich realizacji nastąpiła rok później oraz niepoinformowanie przez inny oddział o niewykonaniu zaleceń. O sposobie realizacji oddziały terenowe informowały w pismach do WIORiN.

⁸⁷ Uprawa jabłka i częściowo brokuła w 2017 r.

⁸⁸ Uprawa kapusty pekińskiej w 2016 r., marchwi i częściowo plantacji brokuła w 2017 r. oraz częściowo plantacji rozsady kapusty białej w 2018 r.

⁸⁹ Uprawa selera w 2017 r. oraz część plantacji rozsady kapusty białej, dalej WSSE

⁹⁰ Plany kontroli wewnętrznych: na 2016 r. z dnia 19 stycznia 2016 r., na 2017 r. z dnia 16 stycznia 2017 r., na 2018 r. z dnia 15 stycznia 2018 r.

Ponadto, jak podała Wojewódzka Inspektor *wyniki kontroli wewnętrznych omawiane są również na corocznych spotkaniach pracowników realizujących zadania z zakresu środków ochrony roślin*. Dodała, że *nieprawidłowości, stwierdzane w trakcie kontroli wewnętrznych lub bieżącej kontroli prowadzonej przy wykorzystaniu systemu EZD, omawiane są na spotkaniach pracowników w formie tzw. studium przypadku. Omawiane są popełniane nieprawidłowości, ich przyczyna, skutki i sposoby zapobiegania na przyszłość*.

W badanym okresie nie było kontroli zewnętrznych w zakresie ŚOR.

(akta kontroli str.216, 220-221,324-329,605-610)

9. Według sprawozdań RB-BZ-1 w zakresie nadzoru nad zdrowiem roślin, obrotem i stosowaniem określono jeden cel *Zapewnienie bezpieczeństwa fitosanitarnego oraz prawidłowego stosowania ŚOR*, do osiągnięcia którego wyznaczono dwa mierniki:

1) stosunek liczby stwierdzonych nieprawidłowości do liczby przeprowadzonych badań i kontroli. W kolejnych latach przyjęty plan (wg ustawy budżetowej) i wykonany poziom miernika przedstawiał się następująco: w 2016 zaplanowano 181/23 444, a wykonano 102/32 676, w 2017 r. – 78/26 630 i 129/31 989, w 2018 r. – 118/28318 i 84/29353.

2) stosunek liczby kontroli i badań laboratoryjnych do liczby podmiotów podlegających kontroli. W kolejnych latach przyjęty plan (wg ustawy budżetowej) i wykonany poziom miernika przedstawiał się następująco: w 2016 r. zaplanowano 23 444/11 125, a wykonano 32 676/10 898, w 2017 r. - 26 630/10 911 i 3 989/12 550, w 2018 r. – 28 318/12 398 i 29 353/10 800.

Niezrealizowanie jednego z mierników w 2016 i 2018 r. Wojewódzka Inspektor wyjaśniła faktem, iż liczba podmiotów podlegających kontroli oparta jest na szacunkach i w ciągu roku liczba ta ulega zmianie ze względu na wykreślanie się podmiotów z rejestrów czy ewidencji prowadzonych przez WIORiN, ze względu na zaprzestanie prowadzenia upraw podlegających kontroli oraz zmniejszenie liczby podmiotów prowadzących eksport do krajów trzecich.

(akta kontroli str.334-336,1630)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Za naruszenie określone w art. 75 i 76 ustawy o ŚOR WIORiN nakładał opłaty sankcyjne oraz mandaty karne. Wysokość opłat sankcyjnych naliczano od wartości sprzedanych ŚOR, na podstawie wystawionych dokumentów sprzedaży. WIORiN współpracował z PIS oraz z IAS, a wcześniej z Izbą Celną. Z przyczyn niezależnych od WIORiN nie wycofano z obrotu produktów rolnych z przekroczonym NDP z uwagi na długi czas oczekiwania na wyniki badań laboratoryjnych, a także zaoranie upraw ze względu na duże porażenie chorobami i szkodnikami i objęcie plantacji nadzorem WSSE.

4. Działania informacyjne, promocyjne, edukacyjne w zakresie bezpieczeństwa obrotu i stosowania ŚOR

Opis stanu
faktycznego

1. WIORiN prowadził w okresie objętym kontrolą działania informacyjno-edukacyjne uwzględniające bezpieczeństwo wprowadzania do obrotu i stosowania ŚOR, a zwłaszcza dotyczące fałszowania i podrabiania ŚOR i związanych z tym zagrożeń dla zdrowia ludzi i środowiska, ochrony zapylaczy podczas stosowania ŚOR,

ograniczania wprowadzania do obrotu fałszywych ŚOR. Działania te prowadzono w formie szkoleń wewnętrznych, udział pracowników, jako prelegentów w szkoleniach zewnętrznych organizowanych w jednostkach sektora finansów publicznych, samodzielnie organizowane przez WIORiN szkolenia zewnętrzne, zamieszczanie informacji dotyczących ŚOR na stronach internetowych, informowanie i propagowanie zasad bezpiecznego obrotu i stosowania ŚOR podczas kontroli u producentów czy przekazywanie lokalnej prasie i mediom notatek prasowych sporządzanych i przekazywanych przez GIORiN, zawarcia przez GIORiN w marcu 2018 r. z Krajową Administracją Skarbową porozumienia w zakresie nadzoru nad przemieszczaniem i wprowadzaniem do obrotu na terenie kraju ŚOR. Wszystkie ww. działania, jak wyjaśniła zastępca dyrektora były realizowane przez WIORiN i jego oddziały terenowe. Koszty przedsięwzięć informacyjno-edukacyjnych pokrywano ze środków budżetowych WIORiN, a materiały promocyjne takie jak ulotki czy plakaty dotyczące ŚOR dostarczał GIORiN.

2. Część działań informacyjno-edukacyjnych WIORiN prowadził z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami czy instytucjami zajmującymi się tematyką przyrody, takimi jak między innymi: Polskie Stowarzyszenie Ochrony Roślin, Śląski Ogród Botaniczny w Mikołowie czy Stowarzyszenie Naukowo-Techniczne Inżynierów i Techników Rolnictwa, przy współudziale których propagowano wiedzę o prawidłowym użyciu ŚOR.

(akta kontroli str. 559-604)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki, w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

WIORiN w badanym okresie prowadził w zasięgu swojej właściwości terytorialnej działania informacyjne, promocyjne i edukacyjne w zakresie bezpieczeństwa wprowadzania do obrotu i stosowania ŚOR. Działania polegające na organizowaniu spotkań, uczestnictwie w seminariach i prelekcjach, publikowaniu ulotek, informacji i zamieszczaniu na stronach internetowych wiadomości o ww. treściach dotyczących bezpieczeństwa w obrocie i stosowaniu ŚOR, skierowane były zarówno do jednostek sektora publicznego jak i organizacji pozarządowych i społecznych, jak i do wszystkich zainteresowanych tą tematyką. Ww. działania realizowano w całym badanym okresie w ramach budżetu własnego i pomimo braku dofinansowania tych przedsięwzięć ze źródeł zewnętrznych.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Katowice, dnia 27 czerwca 2019 r.

Kontroler
Bogusława Pala
Specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach

.....